

АКАДЕМИЈА
за обука на судии и јавни обвинители
и нивни заменици на Република Македонија

ПРЕДЛОГ ПРОГРАМА

***за работа на Академијата за обука на судии и јавни
обвинители за 2009 година***

Скопје, март 2009

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
АКАДЕМИЈА ЗА ОБУКА НА
СУДИИ И ЈАВНИ ОБВИНИТЕЛИ

Бр. _____

_____ 2009 год.

С К О П Ј Е

Врз основа на член 9 став 1 точка 16, а врз основа на член 18 став 1 точка 4 од Законот за Академија за обука на судии и јавни обвинители („Службен весник на РМ“ бр. 13/06) и врз основа на чл. 52, 53, 54 и 56 од Статутот на Академијата за обука на судии и јавни обвинители („Службен весник на РМ“ бр. 99/06), на предлог на директорот на Академијата, Управниот одбор на Академијата, на ден _____ година, донесе

ПРОГРАМА

за работа на Академијата за обука на судии и јавни обвинители за 2008 година

ОПШТИ НАПОМЕНИ

Во согласност со член 18, ст.1 алинеја 4 од Законот за Академија за обука на судии и јавни обвинители („Службен весник на Република Македонија”, бр. 13/2006), Директорот на Академијата ја изготви и ја поднесува на разгледување и утврдување на Управниот одбор на Академијата оваа Предлог Програма за работата на Академијата за обука на судии и јавни обвинители за 2008 година.

Согласно Законот за Академија за обука на судии и јавни обвинители на Република Македонија, Академијата спроведува почетна обука на кандидати за судии и обвинители и постојано стручно усовршување на судиите и обвинителите. Во рамките на општите и посебните специјализирани програми, Академијата, спроведува едукација и за новоизбрани судии и новоименувани јавни обвинители, за стручни соработници во судовите и јавните обвинителства, државните службеници од Министерство за правда кои вршат работи од областа на правосудството и обука на едукатори.

Заради остварување на овие цели, Академијата за обука на судии и јавни обвинители, во соработка со релевантните институции од правосудството на Република Македонија, предвидени во Законот за Академија, спроведува стратегија со која за прв пат во Република Македонија, беше создаден објективен систем насочен кон амортизирање на политичкото влијание при првиот избор на судиите и јавните обвинители, заснован на прецизни и мерливи критериуми како и воведување на задолжително, институционално, финансирано од буџетот, постојано стручно усовршување на сите целни групи од правосудството. Реализацијата на оваа стратегија директно се имплементираше преку континуирано спроведување на општите и специјализираните програми за обука со што ќе се зајакнува ефикасноста и независноста на судиите и јавните обвинители. При креирањето на основните принципи на стратегијата на работењето на Академијата земени се во предвид меѓународните стандарди на современите и со богата традиција тренинг институции во

соседството и Европа, принципите содржани во документите на Совет на Европа (на КСЕС- Мислењата 4 и 9, документите и актите усвоени од Лисабонската мрежа за соработка меѓу тренинг институциите во рамките на Советот на Европа), како и документите на Европската Унија а особено на ЕЈТН – Европската мрежа за судска обука.

Во текот на 2008 година Академијата ги оствари сите активности предвидени со Програмата за работа за 2008 година како и други дополнителни активности за кои се укажа можност а кои беа од исклучително значење за афирмирање на Академијата и тоа како на планот на почетната и континуираната обука така и во делот на меѓународната соработка.

Секако, и во наредната година Академијата ќе настојува да ги следи сите трендови на меѓународен план во организирањето на почетната и континуирана обука и на градење на капацитетите на една ваква специјализирана институција.

Со оглед на приоритетите на Република Македонија како кандидат држава за влез во Европската Унија, Академијата ќе настојува да се изгради како институција која ќе ги гради своите човечки, просторни и капацитети за обука кои ќе овозможат исполнување на законските обврски предвидени во Законот за Академија, ќе продолжи со обуки во почетната и континуираната обука на теми кои ќе придонесат за зајакнување на независно, непристрасно, ефикасно вршење на судско обвинителската професија во согласност со меѓународните стандарди за фер судење и создавање на нов профил на судии и јавни обвинители кои ќе бидат обучени да го приемуваат во секојдневната пракса правото на Европската Унија.

ЧОВЕЧКИ РЕСУРСИ

За успешно, професионално а со тоа и ефикасно извршување на својата дејност Академијата мора да располага пред се со професионално обучени и доволен број на вработени. Во 2008 година **реализирани се сите 5 вработувања предвидени согласно со Програмата НПАА на Владата на РМ за следните работни места: соработник за подготвителни административни работи за спроведување на практична настава во Одделението за практична настава - Сектор за почетна обука; соработник за аналитички работи и евиденција на програми во Одделението за стручно усовршување на судски и обвинителски службеници - Сектор за постојано стручно усовршување и меѓународна соработка и соработник за обработување на податоци и анализа во Одделението за финансиско материјално работење, возач во Одделение за општи и правни работи - Сектор за општи и административни работи; административно-технички работник во Одделение за општи и правни работи - Сектор за општи и административни работи.**

Спроведена е и постапка за вработување на 1 лице на определено време за работно место со звање **виш соработник за координација во кривичната област, меѓународно и европско право**, во Секторот за постојано стручно усовршување и меѓународна соработка.

Согласно НПАА, за 2009 година се планираат следниве работни места:

- Советник во Сектор за постојано стручно усовршување и меѓународна соработка, Одделение за постојано стручно усовршување на судии и јавни обвинители;

- Виш соработник во Сектор за општи и административни работи, Одделение за општи и правни работи – 2 извршители;
- Самостоен референт во Сектор за општи и административни работи, Одделение за општи и правни работи; и
- Советник во Сектор за општи и административни работи, Одделение за информатика

Имено, Почетната обука на кандидатите за судии и јавни обвинители претставува обемен, одговорен и сложен процес кој за прв пат се одвива во Република Македонија. Воедно, истата е под постојан меѓународен мониторинг и евалуација, а организацијата и спроведувањето на програмата за почетна обука бара огромен труд, ангажман, посветеност на целиот управувачки тим на Академијата, но и на сите вработени. Паралелно со исполнување на обврските во врска со почетната обука, вработените во Академијата истовремено работат на реализирање на активностите за имплементација на Програмата за континуирана обука на судиите и јавните обвинители. Заради исполнување на законските часови на судиите и јавните обвинители за обука а со цел обуката да се спроведе со што помалку трошоци и спречување судиите и обвинителите да не го занемарат извршувањето на своите редовни работни обврски т.е. да не дојде до непотребно одложување на судските рочишта, како неминовно се наметна одржување на речиси секојдневни обуки во Академијата, како и во трите Апелациони подрачја (во судските сали на Апелационите судови Скопје, Битола и Штип), како и секојдневно патување и непрекинато присуство на вработено лице од Академијата на обуките заради давање на логистичко-техничка поддршка и помош. Исто така треба да се има предвид дека покрај обврската за организирање на постојано стручно усовршување на судиите и јавните обвинители, Академијата има обврска за обука и на други целни групи, како: стручните соработници и администрацијата во судовите и обвинителствата, но и судии и администрација на новоформираните Управен суд на Република Македонија и Апелациониот суд во Гостивар. Од друга страна многу е значајно навреме да се одговори на обврските кои произлегуваат од меѓународната соработка и исполнување на превземените обврски од членството или партнерството со одделните меѓународни мрежи за едукација, организирање на обуки на предлог на странски донатори, испраќање на национални судии и обвинители на студиски патувања, кое бара постојан ангажман на вработен со одлично познавање на англиски јазик заради одржување на меѓународната комуникација а се со цел Академијата кај меѓународните институции да остави слика на сериозна, професионална и модерна институција која е отворена за соработка и размена на искуства. Потреба од доекипирање се јави и во поглед на преведувањето пред се на странски материјали кои Академијата секојдневно ги користи во своето работење како и при одржување на обуките каде се почесто како едукатори се ангажираат странски експерти. Со решавањето на ова прашање значително би се придонело за намалување на трошоците за овие услуги кои се високо наплатувани во РМ. Слична ситуација имаме и во Одделението за информатика каде работи 1 лице а невозможно е истото самостојно да ја води целокупната евиденција за едукатори, ментори, кандидати и за бројот на остварени часови на сите судии, јавни обвинители, стручни соработници од судовите и јавните обвинителства како и на административните службеници. Согласно политиката за вработувањата предвидена во НПАА, за Академијата е предвидено вкупно 27 вработувања до 2010 година.

- Обука на човечките ресурси -

Со оглед дека една од компонентите за јакнење на капацитетите на Академијата е обука и специјализација на менаџерската и стручна служба и во текот на 2009 година вработените ќе бидат вклучени во соодветни обуки.

Заради стручно оспособување и усовршување на вработените, се работи на изготвување Годишна програма за обука, согласно која ќе се одвиваат обуките за вработените во Академијата, а се однесуваат на: изработка на анализи и извештаи, управување со човечки ресурси, стратешко планирање, комуникациски вештини и односи со јавноста, етика во однесувањето, воспоставување позитивна клима во работењето, информатичка технологија, основи на финансиско работење, изработка на буџети, спроведување на јавни набавки, курсеви по странски јазици, способност за тимска работа, канцелариско и архивско работење, библиотечно работење и др.

Обуки се предвидуваат и за менаџерските структури кои се однесуваат на стратешко планирање, менаџирање со буџетот, човечки ресурси, способност за развој и одржливост на институцијата согласно меѓународните стандарди.

ПОЧЕТНА ОБУКА

- Цели на почетната обука -

Целта на почетната обука како на теоретскиот така и на практичниот дел е кандидатите да се стекнат со основните способности и вештини за:

- ефикасно, независно и непристрасно одлучување;
- употреба на јасен, разбирлив јазик во процесните акти;
- подготвеност за примена на европската димензија на правото;
- отвореност спрема компаративните искуства и соработка;
- плуралистичко сфаќање на социјалната средина и мултикултурноста на општеството во кое ќе ги донесуваат одлуките.

- Реализација и идни планови -

Во 2008 година Академијата за обука на судии и јавни обвинители паралелно спроведуваше почетна обука на две генерации на кандидати за судии и јавни обвинители. Имено, првата генерација на кандидати ја заврши практичната настава, а во периодот од 1 до 10 декември беше спроведен завршниот испит ао што Академијата ја доби првата генерација на кандидати за судии, односно кандидати за јавни обвинители на кои на 4 февруари 2009 година на свечена церемонија им беа врачени уверенијата. Истовремено, во јули 2008 година беше завршена постапката околу приемот на втора генерација на кандидати кои ќе ја следат програмата за почетна обука при што беа примени вкупно 27 кандидати. Од 15 септември 2008 до 19 февруари 2009 година беше спроведена теоретската настава во Академијата, а од 2 март 2009 година започна практичната обука во судовите, јавните обвинителства и други сродни институции и истата ќе трае до 20 ноември 2009 година.

Практичната обука учесниците ќе ја реализираат:

1. Во основните судови со проширена надлежност и тоа:

- 10 недели во одделите од кривична област:
    - 1 недела практична обука од истражна постапка
    - 6 недели практична обука на кривични предмети
    - 1 недела практична обука од прекршочна и извршување на санкции
    - 1 недела практична обука за постапка за малолетници
    - 1 недела во Установи предвидени во чл. 31 од Правилникот за текот и начинот на одвивање на практичниот дел од почетната обука, правата и обврските на учесниците за судии и јавни обвинители и менторите, а по избор на менторскиот тим
  - 10 недели во одделите од граѓанска област:
    - 6 недели недела практична обука на граѓански предмети од кои 1 недела на работни спорови
    - 1 недела практична обука за вонпроцесна, извршна постапка и постапка за обезбедување на побарувањата
    - 1 недела практична обука за стопански спорови
    - 1 недела практична обука за постапка за стечај
    - 1 недела во Установи предвидени во чл. 32 од Правилникот за текот и начинот на одвивање на практичниот дел од почетната обука, правата и обврските на учесниците за судии и јавни обвинители и менторите, а по избор на менторскиот тим
2. Во апелациските судови учесниците ја реализираат обуката на следниот начин:
    - 2 недели обука за граѓанска постапка
    - 2 недели обука за кривична постапка
  3. Во основните јавни обвинителства со проширена надлежност трае 10 недели.
  4. Во вишите јавни обвинителства трае 2 недели.

Поконкретно, во текот на практичната обука усвоен е концептот на регионално менторство, така што практичната обука ќе се спроведува под менторство на судиите и јавните обвинители од **Основните судови Скопје I и Скопје II, Штип, Битола и Тетово** и **Апелационите судови во Скопје, Битола, Штип и Гостивар**, како и од **Основните јавни обвинителства Скопје, Штип, Битола и Тетово** и **Вишите јавни обвинителства во Скопје, Битола, Штип и Гостивар** а во зависност од регионалното потекло на кандидатите, односно усвоен е концептот на регионално менторство.

Практичната обука на учесниците ќе опфати: работа во суд или јавно обвинителство, работа во друг орган или институција, посета на установи, учество во континуирана обука, други облици кои по наоѓање на менторот се од значење за ефикасно реализирање на обуката.

Практичната обука на учесниците менторите ќе ја спроведуваат особено преку следните методи и техники: помагање на менторот во извршување работи од неговиот делокруг, усна и писмена комуникација со органите со кои соработува менторот, пишување на одлуки и други процесни акти, составување предлог на одлуки, учество на претреси и расправи, истражни дејствија, учество во други обуки, пребарување на судска пракса и друго согласно Правилникот и Програмата за практична обука.

Во 2009 година ќе биде спроведен и завршниот испит на втората генерација на кандидати за судии и јавни обвинители за која цел Академијата ќе изврши ревидирање на Програмата и Правилникот за завршен испит и ќе се интервенира во оние делови

кои при нивната имплементација се покажа како недостатоци со цел подобрување и унапредување на објективните критериуми врз кои се заснова испитната постапка а имајќи ги предвид пред се забелешките на Комисијата за завршен испит која ја спроведуваше целокупната постапка на одржување и оценување на завршниот испит.

Исто така, во текот на 2009 година се очекува да се спроведе избор и распоредување на кандидатите од првата генерација на завршени кандидати 2007/08 со што ќе се заокружи еден цел процес на селекција, обука и избор на судии и јавни обвинители кои претставуваат доказ за успешното функционирање на новиот начин на регрутација и избор на судии и јавни обвинители во Република Македонија.

Заради институционално градење на Академијата, и во 2009 година, ќе се врши прием на кандидати за судии и јавни обвинители за што се очекува навремено објавување на одлуките за празни места од страна на Советите. За таа цел Академијата ќе пристапи кон изготвување на корекции во подзаконската регулатива како што се Програмите за теоретска и практична настава, Правилниците за начинот на одвивање и оценување на квалификациониот тест и приемниот испит, Правилникот за почетокот, редот и дисциплината, дисциплинската одговорност и други права и обврски на кандидатите во почетната обука во Академијата а имајќи ги предвид недостатоците кои практично се покажаа при нивната примена а во правец на подобрување на објективноста, воспоставување на прецизни критериуми базирани на искуствата и предлозите, забелешките од евалуационите извештаи на кандидатите како и на Комисијата за квалификација и прием, на едукаторите при спроведување на Програмата за почетна обука и на тестовите.

Во таа смисла Академијата поднесе **предлог цели и активности за Националаната програма за усвојување на законодавството на ЕУ (НПАА) 2008-2010** каде предлага измена на Законот за Академија за обука на судии и јавни обвинители, негово усогласување со другите закони од областа на правосудството заради правилно работење и остварувања на целите и дејноста на Академијата за подолг период. Инаку, во рамките на Министерството за правда веќе е формирана работна група која работи на измени на Законот за Академија а чиј претседател е Директорот на Академијата.

Во текот на досегашната работа и изведување на почетната обука се појавија прашања за статусот на кандидатите како за време на почетната обука, така и по заршување на почетната обука во Академијата, како: вклучување на категоријата „кандидати“ и решавање на нивниот статус и работен однос (последното се однесува како за кандидатите кои доаѓаат од судовите и обвинителството, така и за останатите кандидати), потреба во законите од областа на правосудството да се вметне постоењето на „кандидати за судии и јавни обвинители“, како посебна категорија на лица и посебен субјект во правосудството, на кој начин и по кој редослед ќе се врши изборот од доставената ранг листа од страна на Академијата.

Меѓу другото, се појави прашање и за анонимност на писмените тестови и испити, изнаоѓање решение за реализација на принципот на правична застапеност при полагањето на испитите, регулирање на статусот и процесните овластувања на кандидатите за време на менторството по судовите и јавните обвинителства (сослушување на странки, вршење помалку важни процесни дејствија под водство и супервизија на судиите, како што е во Институциите надлежни за обука во ЕУ-пр.Франција, Португалија).

КОНТИНУИРАНА ОБУКА

Согласно член 42 и член 43 од Законот за Академија за обука на судии и јавни обвинители (Службен весник на Република Македонија бр.13/2006), Академијата спроведува постојано стручно усовршување на судиите и обвинителите и други целни групи детално наведени во Законот.

Мошне практично во поглед на континуираната обука се покажа креирањето на Рамковна годишна програма за обука која беше усвоена од страна на Управниот одбор и објавена со што се вовеле структурирана, детално планирана, конзистентна, институционална континуирана обука на судиите и јавните обвинители која понатаму се реализира преку создавање и објавување на детален календар на активностите доставен до секој судија и јавен обвинител за да можат навремено да ги планираат секојдневните професионални обврски.

Целни групи кои се и ќе бидат во 2009 година опфатени со оваа обука се:

- 661 судија
- 175 јавни обвинители
- 308 стручни соработници од судовите
- 39 стручни соработници од јавните обвинителства
- 12 државни службеници од Министерството за правда кои вршат работи од областа на правосудството
- 1500 административни службеници од судовите
- 230 административни службеници од јавните обвинителства
- 3 административни службеници од Министерството за правда

Во 2007 година Академијата започна со примена на децентрализиран пристап во одржување на обуките во делот на постојаното стручно усовршување на судиите и обвинителите а со цел да се намалат трошоците во делот на обуките и да се оневозможи непотребно одлагање на судските рочишта во случај на често одржување на обуки во Академијата во кој случај судиите и обвинителите од другите градови би требале да престојуваат во Скопје неколку дена што повлекува одложување на бројни судења заради реализација на обуките. Од таа причина како поефикасен начин за да можат судиите и обвинителите да го остварат својот законски фонд на часови за обука се пристапи кон децентрализирано одржување на обуки кое се покажа како ефективно и корисно и истото продолжи во текот на 2008 година а ќе се применува и во 2009 година.

Во насоки на реализација на **Програмата за постојано стручно усовршување за 2009-2010 година**, Академијата изготви и Управниот одбор на седницата одржана на 17.12.2008 година усвои нов **Правилник за реализирање на програмите за постојано стручно усовршување**. Исто така, изготвен е и Календар со планирани обуки за постојано стручно усовршување за 2009 година, Детален календар на планирани задолжителни обуки за постојано стручно усовршување на судии и јавни обвинители за јануари – март 2009 година а во подготовка е Деталниот календар на планирани задолжителни обуки за постојано стручно усовршување на судии и јавни за април - јули 2009 година.

Во календарите се опфатени теми согласно Програмата за постојано стручно усовршување, прилагодени на актуелните потреби за обука на судиите и обвинителите, како: борба против корупција, новата улога на јавните обвинители, малолентичка правда, индустриска сопственост. Во истите детално се наведени обуките според датуми, место на одржување, одделните целни групи и темите. Календарите се доставени до секој суд, јавно обвинителство и до Министерството за правда на Република Македонија со повикување за навремено пријавување за одделна обука за која се заинтересирани.

Како активности кои е предвидено да се спроведат во 2009 година согласно изготвените Календари се семинари, еднодневни работилници и тркалезни маси сообразно со потребите на судиите и јавните обвинители, а на кои ќе се изведуваат предавања, дебати, практични вежби, анализа на домашна и меѓународна пракса, со користење на современи техники за учење на возрасни, а според карактерот на темите и областа која е предмет на обуката а особено акцент ќе биде ставен на теми од областа на кривичното право, граѓанското право, трговско право, меѓународно право и право на ЕУ а исто така предвидени се и професионални програми и модули. Со овој календар се вклучени и судиите од новоформираниот Апелационен суд во Гостивар и Управниот суд на РМ.

Како и минатата година така и во 2009 година во постојаното стручно усовршување ќе се даде приоритет на изучување на европската и меѓународната димензија на правото, зајакнување на свеста за социјалната димензија на професијата, организираниот криминал, заштита на интелектуалната сопственост, конкурентско право, усовршување на знаењата на странски јазици и компјутерска технологија а имајќи ги предвид целите и приоритетите на Република Македонија како земја кандидат за влез во ЕУ, потребата од хармонизација на домашното законодавство со меѓународното и потребата, домашните судии и обвинители да ги применуваат меѓународните стандарди во секојдневното постапување. Академијата ќе обезбеди обуки кои се во корелација со аспирациите на Република Македонија за членство во Европската унија и кои ќе придонесат кон подобрување на бизнис климата во Република Македонија, поттикнување на инвестициите, борба против организираниот криминал (корупција, перење пари), економскиот криминал, трговија со луѓе, азил и миграција, малолетничка правда, како и обуки кои се однесуваат на зголемување на ефикасноста на судството и пристапот до правдата.

Програмата 2009-2011 опфаќа:

Посебни програми за

- Членовите на Судскиот совет и Советот на јавни обвинители
- Судиите на Врховниот суд на РМ и на Јавното обвинителство на РМ

Предмет на дискусии и расправање на овие модалитети ќе бидат прашања кои се однесуваат на положбата, правата, обврските на носителите на правосудните функции, бројот, организација и надлежноста на судовите кои овозможуваат ефикасна достапност на граѓаните до правдата, како и предлози за унапредување на постојните законските решенија

- на судиите на Апелационите судови и Вишите јавни обвинителства - самостојни и со присуство на претставници од Врховниот суд и ЈО на РМ

- за проблеми при примена на законските решенија, воедначување на судската пракса, согледување на потребите за измена и дополнување на законите и другите прописи

- Претседатели на судови и јавните обвинители на јавните обвинителства
- Ефикасно судство
- Управување со време
- Менаџирање со буџетот и човечките ресурси
- Заштита на лични податоци
- Пристап до информации од јавен карактер
- Односи со јавност

1. Обуки за судии и јавни обвинители во рамките на општите и специјализирани програми на теми од значење за редовното работење во примена на материјалните и процесни закони а особено измените во законодавството и праксата како и посебен акцент на следните теми од наведените правни области

Кривична и меѓународна кривична област

- Кривични дела во врска со хартии од вредност, берза и кривични дела в.в со стечај;
- Спорни прашања и докази за утврдување на елементите на кривичните дела злоупотреба на службена должност и појавните облици, со осврт на ставот 5 – кога делото е сторено при вршење на јавните набавки;
- Кривични дела против јавните финансии, платниот промет во стопанството;
- Царинскиот криминал, криумчарење;
- Можностите за спогодување во кривичната постапка;
- Извршување на кривични санкции;
- Малолетничка правда;

1. Организиран криминал
2. Корупција (собирање на докази, умисла и докажување на вината, поим на конфликт на интереси, улогата на ДКСК -изборниот закон во светло на КЗ со учество на ДИК, Закон за финансирање на партиите/Конвенција за спречување на корупција
3. Трговија со луѓе и криумчарење на мигранти
4. Обработка на правосилни случаи пред Хашкиот трибунал
5. Трговија со оружје, разграничување на облиците, поим на поголемо количество, меѓу граничен криминал, национална и регионална соработка на органите за прогон
6. Трговија со дрога
7. Компјутерски криминал - измама со банковни и кредитни картички/Конвенцијата за сајбер криминал

8. Антидискриминација/компаративни искуства
9. Конвенцијата за заштита на лични податоци - компаративни и домашни искуства, Закон за лични податоци
10. Посебни истражни мерки, и досегашните искуства од издадените наредби за примена на посебните истражни мерки
11. Законот за заштита на сведоци со цел прибирање на валидни докази и употреба на искази на анонимни сведоци и проблематиката поврзана со ефикасна истрага во поглед на непознати сторители
12. Спречување на перење пари
13. Закон за следење на комуникации/ посебните истражни дејствија и законито прибавување на доказите - правосилно завршени случаи
14. Новините во ЗКП во поглед на истражните мерки и заштита на сведоци
15. Корпоративна одговорност на правни лица

Воедно Академијата ќе ја спроведува и обуката за судиите и јавните обвинители по донесувањето на новиот ЗКП и КЗ.

Граѓанска и трговска област

- Новини во Законот за облигациони односи
- Новини во законодавството од граѓанската област
- Индустриска сопственост
- Семејно насилство
- Корпоративно управување
- Обуки со извршители, нотари и медијатори и за другите
- Стечај
- Хартии од вредност

Право на Европската унија

1. Правни инструменти на ЕУ
  2. Институции на Европска Унија – состав и надлежности
  3. Европски суд на правда
  4. Судот на правдата и националните судови на државите членки
- Соработка во кривични предмети
  - Соработка во граѓански предмети
  - Азил, миграција и гранична контрола
  - Полициска соработка
  - Соработка во спречување на тероризмот
  - Спречување на организираниот криминал
  - Спречување на трговија со дрога и луѓе
  - Спречување на финансиски криминал
  - Спречување на корупција

- Спречување на компјутерски криминал
- Европска мрежа за превенција на криминалот

5. Европски јавен обвинител

Посебни обуки за:

- Странски јазици (француски - основно и напредно ниво)
- Обука за ИТ во соработка со МП

Исто така, Програмата за постојано стручно усовршување предвидува посебни модули во областа на управното и прекршочното право за судиите на Управниот суд на РМ и прекршочните судии.

Делот од Програмата за обука кој се однесува на прекршочната област, ги опфаќа судиите кои постапуваат по прекршочни предмети, Јавни обвинители, претседателите и членовите и замениците на прекршочните комисии. Овој модул ќе го посетуваат вкупно 150 слушатели, на следните теми и за прекршочните комисии која обука ќе се спроведува во соработка со МП и финансиска поддршка во рамките на проектот на Светска банка Прекршочна постапка на прекршочните органи.

1. Обуки за новоизбраните судии и новоименуваните јавни обвинители

- Општи програми
- Специјализирани програми

2. Обуки за судските администратори

- Улогата на судските администратори
- Управување со време и предметите
- Човечки ресурси
- Буџет и финансиски менаџмент
- Управување со време и предметите
- Комуникациски вештини, односи со јавност
- Информатичка технологија

3. Обуки за судските стручни и обвинителските стручни службеници

- Распределба на предмети
- Управување со време и предмети
- Етика
- Новини во законите
- Пишување на пресуди
- Право на ЕУ

4. Обуки за судските административни и обвинителските службеници

- Распределба на предмети
- Управување со време и предметите
- Етика

5. Обука на едукатори и ментори

- Почетно ниво
- Напредно ниво

Во 2009 година, Академијата според оптималните потреби за исполнување на бројот на часови на целните групи, ќе реализира околу од 130-150 обуки.(со оптимален број на учесници на секоја целна група).

И во 2009 година Академијата ќе продолжи да води и постојано да ажурира евиденција за часовите и истата ќе им биде доставувана на судиите, јавните обвинители и државните службеници од Министерството за правда на шест месеци со цел тие, во секој момент, да имаат преглед на часовите кои ги поминале и кои им останува да ги поминат на обука.

Во 2009 година Академијата ќе спроведе посебна обука за едукаторите и менторите од Академијата со посебен акцент на: изготвување и методологија на обуките, далечинско учење (e-learning) и Европската конвенција за човекови права; моделирање на обука, планирање на сесија, подготовка на работни листови и материјали за обука, ефективни методи и техники за практична обука, тимска работа и работа во групи; процес на менторство, однос ментор-менториран, техники на менторирање, критериуми за вреднување и оценување.

Во 2009 година Академијата ќе продолжи со спроведување на Законот во поглед на реализирање на постојаното стручно усовршување на судиите и јавните обвинители, новоизбраните судии и новоименуваните јавни обвинители, стручните соработници, судските службеници (стручни и административни), државните службеници (стручни и административни) во јавното обвинителство и службениците од Министерство за правда, на актуелни теми. Приоритет ќе биде ставен на обуката за новиот ЗКП и КЗ со посебен акцент на зголемување на ефикасноста на судиите и јавните обвинители за примена на хармонизираното национално законодавство со меѓународното и Правото на Европската унија.

СОРАБОТКА СО ДОМАШНИ И МЕЃУНАРОДНИ ИНСТИТУЦИИ

Академијата е членка на Европската мрежа за размена на информации помеѓу лицата и субјектите одговорни за обука на судиите и јавните обвинители (Лисабонска мрежа) во рамките на Советот на Европа.

Академијата како членка на оваа мрежа, активно учествува во Програмата HELP, чија цел е интегрирање на ЕКЧП и јуриспруденцијата на ЕСЧП во редовните програми за обука на судиите и јавните обвинители во сите 46 земји-членки. Од особено значење во рамките на оваа програма е што Академијата започна со дизајнирање на македонска веб страница за далечинско учење за оваа област.

Во октомври 2008 година, Академијата стана една од петте членки на Бирото на Лисабонската мрежа, со мандат од две години. Бирото има статус на извршно тело меѓу годишните пленарни сесии на најголемата мрежа на институции задолжени за едукација на судии и обвинители во Европа.

Особено значајна е соработката со Европската мрежа за судска обука (ЕЈТН). Имено, Академијата од стекнувањето на статус на набљудувач во оваа мрежа активно е вклучена во сите нејзини активности и програми. Академијата понуди свои обуки кои се вклучени во Каталогот на обуки на ЕЈТН за 2009 година со покана за учество на судиите и јавните обвинители од европските држави на овие обуки. Исто така, во текот на 2008 година Академијата беше вклучена и во Програмата за размена а ќе учествува и во текот на 2009 година.

Во однос на странските проекти Академијата во 2009 ќе соработува со: Европската Комисија преку ТАИЕХ програмата, Амбасадата на САД преку Фулбрајтовиот проект, Амбасадата на Република Франција, Амбасадата на Кралството Норвешка, Амбасадата на Кралството Холандија, ИРЗ, ГТЗ, УСАИД, Набљудувачката мисија на ОБСЕ во Скопје, УНХЦР и УНИЦЕФ, Конрад Аденауер фондацијата, Аба Сили, Твининг проектот со Шпанија за перење на пари со Дирекцијата за спречување на перење на пари. Учество во непосредни проекти за кривична и граѓанска правда со Школата за судии во Шпанија и Романија.

И во идниот период Академијата ќе настојува да ја одржува и развива соработката со странските организации и донатори и ќе продолжи со привлекување на странски донации, проекти и грантови.

Академијата, покрај за судиите и судовите во рамките на редовното судство, учествува и ќе учествува во 2009 година во остварување на меѓународната соработка, воспоставување на контакти и студиски престои за членовите на Судскиот Совет на Република Македонија и судиите на Управен суд на Република Македонија.

БУЏЕТ

Согласно Законот за Академија, средства за работа на Академијата се обезбедуваат од Буџетот на РМ преку Буџетот на Судска власт. Академијата треба да обезбеди и понуди огромен број на обуки за следните целни групи: почетна обука (бројот ќе зависи од слободниот број на места за судии и обвинители), постојано стручно усовршување на 661 судија, 175 јавни обвинители, 308 стручни соработници од судовите, 39 стручни соработници од јавните обвинителства, 12 државни службеници од Министерството за правда кои работата на работи од областа на правосудството, 1500 административни државни службеници од судовите, 230 административни државни службеници од јавните обвинителства и 3 административни службеници од Министерството за правда.

Заради изведување на своите обврски, Академијата има потреба од организирање на домашни и регионални обуки и конференции, испраќање на судии и јавни обвинители на обуки и студиски престои во странство, зголемување на библиотечниот фонд, дополнителна опрема, итн.

За да може Академијата да работи ефикасно и функционално треба да се изнајде начин за нејзино олеснување од тендерските постапки, во делот на организирање на обуките, со оглед дека Академијата работи со едукатори и експерти кои се ангажираат според специјалноста, најчесто и за една обука, неможноста да се најдат соодветни простори за сместување и обука на учесниците, хотели. Со сето ова се намалува ефикасноста, бидејќи основна дејност на Академијата е организирање на обуки, а за типот на обуки како семинари, конференции, со сместување на учесници и странски експерти потребно е сместување во хотели како и услуги за исхрана.

Академијата за обука на судии и јавни обвинители во насока на целосна реализација на предвидените активности за периодот од 2008-2010 година, пристапи кон анализа на потребните финансиски средства. Во текот на 2008 година, Академијата беше соочена со проблеми при реализирањето на своите програми. Со ребалансот на Буџетот беа обезбедени средства кои овозможува да се одвиваат тековните активности.

Со овие дополнително обезбедени средства и со пренамена на средствата кои веќе беа доделени на Академијата, нашата институција до крајот на 2008 година оствари целосна реализација на превземените обврски за тековната година.

Во предлог буџетот за 2009 година се предвидени поголем обем на средства со оглед на тоа дека во оваа година се предвидени пет нови вработувања кои директно влијаат на обемот на средствата за плати за 2009 година. Во доменот на платите е предвидено и зголемувањето во септември од 10%. Другите активности во Академијата во 2009 година се очекува да бидат со зголемен интензитет и обем. И во оваа година ќе има две генерации кандидати во почетна обука, а тоа повлекува поголемо ангажирање на ментори и едукатори. При проекцијата на средствата за 2009 година се земени во предвид сите промени кои се очекуваат во наредната година, а кои промени ќе делуваат на обемот на потребните финансиски средства.

При проекцијата на финансиските средства за 2010 година се следени параметрите за претходниот период, промените кои влијаат во овој период и се земени промените кои се очекуваат со своето влијание да делуваат на потребните финансиски средства во 2009 година. Во оваа проекција е даден акцент на просторното проширување на Академијата се со цел уште подобро да бидат реализирани сите активности кои произлегуваат од делокругот на работењето на Академијата.

ПРЕДЛОЖЕН БУЏЕТ ЗА 2009-2010

Расходна ставка	Опис	2008 (одобрен Буџет)	2009	2010
1. 400000	Плати, наемнини и надоместоци за вработени	6.841.000,00	10.801.761,00	11.881.936,00
2. 420000	Стоки и услуги	5.637.000,00	5.100.000,00	5.610.000,00
3. 421000	Комунални услуги, греење, комуникација и транспорт	2.192.000,00	3.400.000,00	3.740.000,00
4. 423000	Ситен инвентар, алат и други материјали за поправки	1.566.000,00	2.900.000,00	3.190.000,00
5. 424000	Поправки и тековно одржување	188.000,00	600.000,00	660.000,00
6. 425000	Договорни услуги	5.324.000,00	20.500.000,00	22.550.000,00
7. 426000	Други тековни услуги	4.384.000,00	3.000.000,00	3.300.000,00
8. 480000	Капитални расходи	1.000.000,00	6.250.000,00	14.150.000,00
	Вкупно	27.132.000,00	52.551.761,00	65.081.936,00

КОМПЈУТЕРСКИ СИСТЕМ

Одржувањето на внатрешната и надворешната база на податоци (интранет и интернет) без кои не може да функционира секоја образовна установа заради задоволување на потребите од транспарентност и визибилност за целните групи—корисници на услугите, пред се заштита на податоците со кои располага и се од осетлив карактер (оценки за учесниците, за едукаторите и менторите, резултати од тестови, испити) е незамисливо без имплементација на стратегијата за ИКТ чиј составен дел мора да биде Академијата заради одржување на внатрешен систем на комуникации и врски со сите институции на правосудниот систем заради задоволување на потребите на целните групи (бази на податоци, линкови со судовите и јавните обвинителства заради користење на судската пракса и други форми на извори на сознанија и информации), лесен пристап до судската пракса и законодавство, но и олеснување на пријавување на учесниците по пат на web пријавување со што ќе се намалат поштенските трансакции и создавање на непотребен вишок хартија.

Завршена е јавна набавка за дизајн, развој и имплементација на софтверски решенија за потребите на Академијата за обука на судии и јавни обвинители (забрзана постапка). Преку овој софтвер во Академијата ќе се води комплетна база на податоци за кандидатите во почетната обука, постојаното стручни усовршување и библиотеката на Академијата, ќе се внесуваат сите активности кои се одвиваат во Академијата. Со цел овој софтвер да функционира, Академијата ќе мора да набави и хардвер кој ќе овозможи поддршка на споменатите софтверски решенија.

За таа цел приоритет на Академијата во овој сегмент ќе биде набавка на соодветен хардвер за поддршка на софтверските решенија што е предвидено во буџетот за 2009 година. Во тек е изготвување на тендерска документација за набавка на потребниот хардвер за имплементација на софтверското решение за потребите на Академијата. Приоритет во 2009 година ќе биде набавка на соодветниот хардвер за поддршка на софтверското решение, обука на вработените во Академијата, како и на корисниците на софтверското решение, за користење на софтверското решение – портал на Академијата и имплементација на ИКТ стратегијата и во Академијата.

ОПРЕМА

Во моментот Академијата располага со солидна и модерна опрема, обезбедени компјутери за работа за секој вработен, како и лап топови и ЛЦД Проектор кои се користат за изведување на почетната обука и обуката за постојано стручно усовршување.

Поради големиот интензитет и број на обука, Академијата има потреба од набавување на дополнителен број лап-топови кои ќе се користат за време на обуките. Во исто време, и вработените имаат потреба од користење на лап-топ за време на патувањата, бидејќи најмалку еден вработен присуствува на обуките и заради тоа често се отсутува од работното место.

Академијата располага со 14 компјутери кои можат да ги користат кандидатите во почетната обука. Во моментот бројот на кандидатите е 27, но тој број може да варира во зависност од празните судско-обвинителски места, односно во иднина може да биде и многу поголем. Затоа, Академијата има потреба од дополнителен број на

компјутери или лап-топови за да можат кандидатите да ги изготвуваат домашните задачи, како и да го изучуваат материјалот зададен од едукаторите.

Одржувањето на почетната обука и нејзиното организирање во секојдневната пракса (водење на кандидатите на посети по установи, институции и сл, како дел од наставната програма), како и одржувањето на обуките во постојано стручно усовршување децентрализирано, во апелационите судови, наметнува потреба од набавка на транспортни средства (автобус, комбе и возило за превоз на едукатори, експерти, вработени од Академијата, странски гости и сл.).

Во 2009 Академијата има потреба од набавка на следната компјутерска опрема:

- Преносни компјутери – 27
- Компјутери – 5
- Печатачи – 7
- ЛЦД проектори – 2

ПРОСТОРНИ КАПАЦИТЕТИ НА АКАДЕМИЈАТА

Академијата е сместена во приземниот простор (локали) на стамбени згради со вкупна површина од 609 м² и располага со следниве содржини:

- 1 голема сала за 40-45 учесници
- 1 помошна сала за 20 учесници
- 1 мала сала за 10-12 учесници (за мала работилница, курс и сл.)
- 1 компјутерска сала за 12 учесници
- 1 просторија за библиотека (која не ги задоволува пропишаните услови за библиотечен простор)
- 1 сала за состаноци
- 9 канцеларии за вкупно 20 вработени (вклучувајќи ги и канцелариите на Директорот и Извршниот директор)

Локацијата и местоположбата на сегашните простории (во станбени згради, без внатрешна конекција една со друга оддалечени од судовите и јавните обвинителства) се сосема несоодветни на целите, концепцијата и стратегијата за изградба на Академијата како високоугледна, престижна, претставителна установа, како и со содржината на активностите каде секојдневно се одвиваат обуки и контакти со голем број на претставници на меѓународните организации. Исто така, со пополнување на работните места, во Академијата нема да има доволен простор за канцеларии на вработените.

Сместувањето на кандидатите за почетна обука го опфати целосно просторот на третата ламела, така да за одржување на обуките за континуирана обука, за семинари и обуки за англиски јазик и сл., останува на располагање големата сала во првата ламела.

Почетокот на почетната обука укажа на недоследност и нееднаквост на Законот за Академија во поглед на третманот и трошоците на кандидатите од Скопје во однос на тие од другите градови кои се принудени да плаќаат трошоци за превоз, исхрана, сместување и сето тоа од надоместот кој им се исплаќа согласно Законот за Академија (70 % од најниската плата на стручен соработник). Поради недоволен простор кандидатите се во иста просторија што не дава можност за обука во повеќе групи,

користење на модерни наставни техники како симулирано судење, работа во помали групи кои наставни техники ги наметнуваат магународните стандарди на сите европски тренинг институции. Исто така, кандидатите имаат потреба од посебна просторија – читална, каде што ќе можат да учат и да ги подготвуваат предметите и испитите.

Бидејќи најголем дел од учесниците не се од Скопје, има потреба да се најде простор за сместување на кандидатите од другите градови и едукаторите од другите градови кои држат обука во Скопје, да се изедначат во трошоците учесниците од Скопје и другите градови.

Регионалниот пристап во организирање на обуките во постојано стручно усовршување од една страна ќе доведе до ослободување на сегашните простории на Академијата и нивно користење за почетна обука, избегнување на концентрација на целокупната дејност во Скопје, но што е многу важно ќе доведе до поефтинување на трошоците за обука (избегнување на ноќевање на учесниците по хотели, ручеци и сл.).

Тоа наметнува потреба од решавање на просторните потреби на Академијата и проширување на просторните капацитети на Академијата кои во сегашниот обем не можат да ги задоволат потребите на почетна и континуирана обука за сите целни групи за кои Академијата треба да обезбеди обука, поради кое Академијата предлага:

Кон разрешување на ова прашање Академијата ќе биде фокусирана во текот на 2009 година а како предлози за надминување на просторните проблеми се посочуваат:

- Изготвување на визибилити студија за нови просторни решенија за Академијата;
- Адаптирање или изградба на соодветна зграда или комплекс:
  - 1) со капацитети со доволен простор за вработени;
  - 2) наоѓање на простор за сместување на кандидатите од другите градови, но и за едукаторите од другите градови, како и странски експерти кои одржуваат настава организирана од Академијата – но не како интернатски услови, туку како заеднички простории за кандидатите (спортски, одмор,освежување)
  - 3) со повеќе просторни можности за почетната обука (сали за работа во групи, симулирани судења, симулирање на испитувања на странки и сведоци и сл. со видео конференција итн.
  - 4) Повеќе сали и за почетна и за континуирана обука (задолжително еден амфитеатар за полагање на испити за почетна обука, промоција на кандидатите, за конференции, за регионални состаноци, сали кои ќе овозможат обука за помали целни групи (20 -25 согласно законските одредби за одржување на специјализирани обуки).
  - 5) Простор за библиотека и учење на учесниците во обуките и консултација со едукаторите
  - 6) Потреба од повеќе сали се наметнува и од законската можност Академијата да остварува приходи и со обука на други целни групи (нотари, адвокати, медијатори, извршители со партиципација со котизација)
- Просториите каде се одржуваат обуките на судиите и јавните обвинители во Битола и Штип во постојаното стручно усовршување да прераснат во регионални центри за обука (да се опремаат со информатичка технологија, библиотека, мебел погоден за обука, ЛЦД проектори и други технички средства потребни за изведување на модерна настава, вклучувајќи и опрема за далечинско учење кое нешто ќе ги намали буџетските средства и трошоците), користење на предавање на странски експерти за право на ЕУ, други ретки дисциплини, учењето на странски јазици да бидат следени од

повеќе места и од страна на голем број на учесници без никакви трошоци и оспособување на целните групи сами да учат преку е-учењето како еден од најновите наставни методи во модерните академии.

БИБЛИОТЕКА НА АКАДЕМИЈАТА

Библиотеката на Академијата располага со домашна и странска правна литература, која воглавно е преземена од Центарот за континуирана едукација. Во неа се содржани домашни закони и коментари на закони, како и странска литература. Меѓутоа, воглавно станува збор за 3-4 примероци од една книга.

Поради големиот број на корисници на нејзините услуги, како и поради законските измени има потреба од перманентно збогатување на фондот на закони и коментари на законите, како и со друга домашна правна литература (закони, коментари на закони, списанија), така и странска литература (списанија, публикации за Европското законодавство и пракса на Европските и меѓународните судови, превод на документи и користење на базите на податоци).

Во моментот кандидатите во почетната обука (27) имаат секојдневна потреба од користење на законите и коментарите на закони.

Во 2009 година Академијата ќе работи на набавување на домашни закони и коментари на закони и странска литература.

Академијата е во фаза на зачленување во библиотечно - информацискиот систем COBISS.MK, преку кој ќе има можност активно да учествува во системот на каталогизација COBISS.MK, да ја користи програмската поддршка COBISS за автоматизација на библиотечните функции и да ги користи услугите на Центарот на НУБ-ВБМ.

Исто така Академијата преку Македонски е-библиотеки доби пристап до EBSCO базите на податоци кои содржат илјадници истражувачки и други трудови како и до пет правни бази до кои има бесплатен пристап во траење од еден месец.

Академија за обука на
судии и јавни обвинители
Претседател на Управен одбор,
Абдулаким Салјиу